

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการละเมิดกฎหมายควบคุมความเร็วของผู้ใช้ทางพิเศษ” เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Description) และเพื่อให้ผลการศึกษาวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นจึงใช้วิธีการศึกษาทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative) ซึ่งการวิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1.1 การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นโดยการค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary research) ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary sources) ที่ได้รวบรวมข้อมูลจากตำรา หนังสือ งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ คำสั่งและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายควบคุมความเร็วของผู้ใช้ทางพิเศษ

3.1.2 การออกแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ประชาชนผู้ใช้ทางพิเศษ

- แบบสอบถามที่ใช้ในการสอบถามประชาชนผู้ใช้ทางพิเศษเป็นการตั้งคำถามแบบปลายปิด (Close ended question) และปลายเปิด (Open ended question) สำหรับแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

- การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ศึกษาจากวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วมจากภายนอก และเก็บข้อมูล (Non-Participant Observation) ประกอบกับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ทำการสัมภาษณ์ประชาชนผู้ใช้ทางพิเศษ โดยวิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) ใช้การสัมภาษณ์ตามประเด็นซึ่งมีความสอดคล้องกับแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียดมากยิ่งขึ้น และจะทำการสัมภาษณ์ในประเด็นที่แบบสอบถามไม่สามารถให้คำตอบได้ เช่น ความเร็วที่เหมาะสมที่จะนำมาบังคับใช้บนทางพิเศษ เพื่อนำมาเสริมเพิ่มเติมในการวิเคราะห์ข้อมูล ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

3.2 กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

3.2.1 กลุ่มประชากร

การศึกษาครั้งนี้ มี 2 ลักษณะ คือ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ กลุ่มประชากรเป้าหมาย (Target Population) ของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่ใช้ทางพิเศษ ในระบบทางด่วนขั้นที่ 2 และถูกกวดขันจับกุม เนื่องจากฝ่าฝืนกฎหมายจราจรที่เกี่ยวกับการขับรถโดยใช้ความเร็วเกินกว่ากฎหมายกำหนด

3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) จากกลุ่มประชากร ข้อ 3.2.1 ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างประชาชน จากสถิติการกวดขันจับกุมผู้ขับขี่ที่ขับรถโดยใช้ความเร็วเกินกฎหมายกำหนดบนทางพิเศษ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2550 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2550 มีจำนวน 17,534 คน ใช้หลักการสุ่มขนาดตัวอย่างด้วยสูตรยามาเน่ (Yamane' 1973) จำนวนประชากร 18,700 คน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์ ความคลาดเคลื่อน 0.05 ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 391 คน ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงสุ่มตัวอย่างจำนวน 391 คน จากประชาชนผู้ใช้ทางพิเศษ และถูกกวดขันจับกุม

ในส่วนของข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้เลือกประชาชนผู้ใช้ทางพิเศษ และถูกกวดขันจับกุม เนื่องจากฝ่าฝืนกฎหมายจราจรที่เกี่ยวกับการขับรถโดยใช้ความเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด จำนวน 9 คน ทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) โดยผู้ศึกษาวิจัยได้คัดเลือกจาก ผู้ขับขี่ที่ขับรถบนทางพิเศษโดยใช้ความเร็วเกินกฎหมายกำหนดและถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุม ซึ่งในระหว่างที่ถูกจับกุมหรือในระหว่างที่เสียค่าปรับกลุ่มตัวอย่างได้มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นกับเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งกำลังปฏิบัติหน้าที่อยู่ในขณะนั้นเกี่ยวกับความเหมาะสมของกฎหมายควบคุมความเร็วที่บังคับใช้บนทางพิเศษ การบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมถึงรูปแบบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยแสดงความคิดเห็นอยู่ในพื้นฐานของเหตุผล ซึ่งเมื่อผู้ศึกษาวิจัยได้สังเกตเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสนใจและกระตือรือร้นที่จะร่วมแสดงความคิดเห็น จึงได้เข้าไปแนะนำตัว พูดคุยเกี่ยวกับเรื่องที่กำลังศึกษาวิจัยและเชิญมาร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเกี่ยวกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการสอบถามกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่ผู้ศึกษาวิจัยสร้างขึ้นโดยได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป เป็นคำถามปลายปิด ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ รายได้ และระดับการศึกษา เป็นต้น

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายจราจร ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมความเร็ว

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามปลายปิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎจราจรของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อให้ได้รับข้อมูลในเรื่องของการใช้รถใช้ถนน บนทางพิเศษ

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามปลายปิดในเรื่องของการแสดงทัศนคติในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจำกัดของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่ปฏิบัติหน้าที่บนทางพิเศษ

ส่วนที่ 5 เป็นคำถามปลายเปิดในเรื่องของการแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการปฏิบัติฝ่าฝืนกฎจราจร และข้อเสนอแนะอื่นๆ

3.4 การทดสอบเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยได้ใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และแนวคิดทางวิชาการจากหนังสือ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทำการตรวจสอบแบบสอบถามว่าครอบคลุมเนื้อหาที่ทำการศึกษามากน้อยเพียงใด จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้ไปทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการนำไปทดลองใช้ (Try out) ดังนี้

- 1.การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้ศึกษาวิจัยหาความเชื่อมั่นโดยนำแบบสอบถามไปสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่ต้องการศึกษา ประชาชน จำนวน 30 คน ซึ่งจะไม่อยู่ในกลุ่มตัวอย่างข้างต้น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาค (Cronbach' alpha – coefficient) ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.89 และ 0.91 ตามลำดับ อยู่ในเกณฑ์มาก สามารถใช้เป็นแบบสอบถามได้

- 2.นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

3.5 เครื่องมือในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพในครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยได้ทำการเก็บรวบรวม โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In - depth Interview) ด้วยการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความต้องการแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายควบคุมความเร็ว โดยก่อนทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจะพูดคุยทำความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานในด้านตรวจจับความเร็วทุกคนให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของผู้วิจัย เมื่อเริ่มตั้งด้านตรวจจับความเร็ว และเริ่มมีกลุ่มตัวอย่างที่กำลังกำลังแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้วิจัยจะเข้าไปแนะนำตัวกับกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นจึงพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องที่กำลังศึกษาวิจัย และเชิญมาร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเกี่ยวกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ หากกลุ่มตัวอย่างยินดีที่จะมีส่วนร่วมกับการวิจัย ผู้วิจัยจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎหมายควบคุมความเร็วบนทางพิเศษประมาณ 5 นาที เพื่อสร้างความคุ้นเคย มอบแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นจึงขอเบอร์โทรศัพท์ของกลุ่มตัวอย่างไว้ และทำการนัดหมายในครั้งต่อไปเพื่อสัมภาษณ์แบบเจาะลึกในภายหลัง เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่สะดวกในการให้ข้อมูลในจุดที่เจ้าหน้าที่ตำรวจตั้งด้านตรวจจับความเร็วเพราะจุดที่ตั้งด้านอุโมงค์ทางด่วน ซึ่งมีรถยนต์วิ่งผ่านตลอดเวลา ทำให้เกิดเสียงดังและมีควันพิษจากรถยนต์ค่อนข้างเยอะ ในการนัดหมายครั้งแรก ผู้วิจัยจะนัดหมายตามเวลาและสถานที่ที่กลุ่มตัวอย่างมีความสะดวกในการให้สัมภาษณ์ ซึ่งจะเป็นที่ศูนย์การค้าใกล้บ้านหรือที่ทำงานของกลุ่มตัวอย่าง โดยก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยและกลุ่มตัวอย่างจะรับประทานอาหารร่วมกันเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นจึงเริ่มทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกแต่ละครั้งผู้วิจัยจะทำการจดบันทึกถ้อยคำสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ได้แจ้งให้กลุ่มตัวอย่างทราบด้วยว่าจะใช้นามสมมุติ ซึ่งจะใช้เวลาสัมภาษณ์ประมาณ 1 ชั่วโมง โดยก่อนที่จะเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้แจ้งให้กลุ่มตัวอย่างทราบว่าหากผู้วิจัยต้องการข้อมูลเพิ่มเติมหรือกลุ่มตัวอย่างอยากจะให้ข้อมูลเพิ่มเติมก็สามารถนัดหมายให้ผู้วิจัยมาพบได้ตลอดเวลา

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม เมื่อได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ พร้อมทั้งแก้ไขและปรับปรุงแล้ว จึงนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลต่อไป จากนั้นจึงนำมาบันทึกลงแบบรหัส (Coding sheet) ผู้ศึกษาวิจัยได้นำข้อมูลมาประมวลผลโดยวิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistic Package for The Social

Science – SPSS for Windows) ในการประมวลผลข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และจัดทำตารางวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

3.6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Description)

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างประชาชน และเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้ศึกษาวิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ในการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลใช้การแจกแจงนับความถี่ ค่าที่ใช้คือความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อบรรยายถึงลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา หรือข้อบกพร่องของบทบัญญัติทางกฎหมายทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามรายละเอียดดังนี้

1. การวัดแนวโน้มสู่ส่วนกลางด้วยการหาค่ามัธยฐานเลขคณิต และการวัดการกระจายโดยการหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. การทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสถิติ (Chi-Square)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและแนวทางข้อมูลโดยการจัดระเบียบหมวดหมู่ของคำตอบที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน เพื่อสรุปประเด็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาปัญหาหรือข้อบกพร่องของบทบัญญัติทางกฎหมาย

3.8 เกณฑ์เทียบระดับความคิดเห็น

3.8.1 แบบสอบถามสำหรับประชาชนที่ใช้ทางพิเศษ ในระบบทางด่วนขั้นที่ 2 และถูกกวดขันจับกุม เนื่องจากฝ่าฝืนกฎหมายจราจรที่เกี่ยวกับการขับรถโดยใช้ความเร็วเกินกว่ากฎหมายกำหนด

1) การทดสอบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายจราจร ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมความเร็ว

สำหรับคำถามในเชิงนิมิต (Positive) ให้คะแนน ดังนี้

ถ้าตอบว่า "ใช่"	ให้คะแนน 1 คะแนน
ถ้าตอบว่า "ไม่ใช่"	ให้คะแนน 0 คะแนน
สำหรับคำถามในเชิงลบ (Negative) ให้คะแนน ดังนี้	
ถ้าตอบว่า "ใช่"	ให้คะแนน 0 คะแนน
ถ้าตอบว่า "ไม่ใช่"	ให้คะแนน 1 คะแนน

หลังจากการตรวจวัดคะแนน จัดเรียงผู้ตอบแบบสอบถามออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1.1) กลุ่มที่มีคะแนนตั้งแต่ค่าเฉลี่ย 1-8 หมายถึง ความรู้ความ
และความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายจราจร ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมความเร็วในเกณฑ์ต่ำ

1.2) กลุ่มที่มีคะแนนตั้งแต่ค่าเฉลี่ย 9-10 หมายถึง ความรู้ความ
และความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายจราจร ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมความเร็วในเกณฑ์สูง

2) เกณฑ์เทียบระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชาชน การปฏิบัติตามกฎ
จราจรของผู้ตอบแบบถาม เพื่อให้ได้รับข้อมูลในเรื่องของการใช้รถใช้ถนน บนทางพิเศษ และการ
แสดงทัศนคติในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจำกัดของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่ปฏิบัติหน้าที่
บนทางพิเศษ ในส่วนที่ 3 และ 4 ตามลำดับ จะมีคำตอบให้เลือก 4 ระดับ ดังนี้

ข้อความเชิงนิมมาน (Positive Item)

ระดับความคิดเห็น	ระดับคะแนน
มากที่สุด / เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4
มาก / เห็นด้วย	3
น้อย / ไม่เห็นด้วย	2
น้อยที่สุด / ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1

สำหรับคำถามในเชิงลบ (Negative) ให้คะแนน ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ระดับคะแนน
มากที่สุด / เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1
มาก / เห็นด้วย	2
น้อย / ไม่เห็นด้วย	3
น้อยที่สุด / ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4

3.8.2 ข้อคำถามวัดระดับความของกลุ่มตัวอย่างประชาชน ตามข้อ 3.8.1 ผู้ศึกษาวิจัยได้
นำคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามมาแจกแจงความถี่ และหาค่าเฉลี่ย แล้วกำหนดระดับค่าเฉลี่ย
เป็น 4 ระดับ ซึ่งสามารถแปลความหมายของระดับคะแนนในช่วงต่างๆได้ดังนี้

$$\text{ความกว้างของข้อมูลในแต่ละชั้น} = \frac{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{4 - 1}{4} = 0.75$$

การแปลผลข้อมูล

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.75 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด / ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.76 – 2.50 หมายถึง ระดับน้อย / ไม่เห็นด้วย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.25 หมายถึง ระดับมาก / เห็นด้วย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.26 – 4.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด / เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3.9 ข้อมูลเชิงคุณภาพกลุ่มตัวอย่างประชาชน

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยข้อมูล จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก รายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพมี ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In - depth interview) ในการวิจัยครั้งนี้ วิเคราะห์ด้วยกระบวนการเชิงอุปมัย (Inductive method) ซึ่งวิเคราะห์จากข้อมูลย่อยก่อนแล้วจากการนำข้อมูลย่อยที่คล้ายคลึงหรือประเภทเดียวกันจนเป็นประเด็น (Topic) แล้วนำหลาย ๆ ประเด็นรวมกันจัดเป็นกลุ่มประเด็น (Category) จากนั้นหาความสัมพันธ์ของกลุ่มประเด็นเพื่อสร้าง (Pattern) บทสรุปหรือแบบแผนของกระบวนการทางความคิดในภาพรวม (Holistic)

ผู้ศึกษาวิจัยวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ใน 3 ลักษณะ คือ

1) การตีความข้อมูล (Interpretation)

2) การเปรียบเทียบข้อมูล (Constant comparison) และ

3) การสังเคราะห์ข้อมูล (Data synthesis) สำหรับการเชื่อมโยงให้เป็นแบบแผน

กระบวนการทางความคิดและสร้างเป็นแนวคิดสรุป (Conceptualization)